

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 1999, s. 483. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt03-shoot-idm139686918585488/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

ædel Character, en kraftig, ophøiet Personlighed. Det er Kvinders Skik, endog de meest Begavedes, at overdrive, hvad de interessere sig for. Som naar Solens Straaler falde paa en fjern Kyst og denne da «toner høit», saaledes hæver Kvindesjælens Gunst ofte den begunstigede Gjenstand, skjøndt den ikke stiger virkelig. Eiheller vilde Camilla kunnet paastaae, at hun var bleven grovt skuffet. Hald havde alle de formodede gode Egenskaber, kun viste det sig, at de hverken gik i Høiden eller i Dybden. Han var velvillig, paalidelig, trofast mod sine Venner, gentil saavel i sin Klædedragt som ved Spilbordet, havde aldrig skyldt en anden Mand Penge, og naar han i saadanne Henseender tilfældigvis kom til at dømme Andre, saa følte man, at det var en Mand med en god Samvittighed og en god Regnskabsbog. Han erindrede ogsaa fra Studietiden adskillige Sætninger hos Klassikerne og kunde anvende dem, saa at han syntes nær beslægtet med det Ophøiede i Verdenstilværelsen. Men i de smaa Samtaler mellem Mand og Kone, hvor det, man virkelig attraer og er begejstret for, træder frem, om det just ikke udtales i Ord, blev det Camilla tydeligt, at hans Hjerter var temperceert, og især da den lille Strid med Regeringen indtraadte, fik hun Beviis nok for, at det Heltemod at gaee fra Embedet og byde hende at blive en fattig Manufacteurs Hustru var ikke at finde her. Han handlede efter, hvad i hans Kreds blev anseet for en dannet Mands Ret og Pligt overfor Omstændighederne. Han var lunken; hun bar Begøstringens Ild. Hun var gift med en skikkelg Mand! Selv om hun havde villet og turdet klage overfor Verden, hvo havde andet end smiilt, hvis hun havde klaget over denne Ulykke – hvo havde kunnet begribe, at hun havde solgt sin Person og var bleven bedragen for Kjøbesummen?

Men der er paa den anden Side i den hele huuslige Syslen, i Mængden af smaa Beskjæftigelser og af Glæder, som man skaffer Andre, i livhg Omgang med en lille Kreds, noget Berohgende og Opmuntrende. Blot at tage det nye Dækketoi frem, eller at klæde sig om til Gjæsternes Ankomst, hvor meget Adspredende og Forfriskende kan ikke ligge der!

Saa kom den Tid, da hendes Fader følte sig saa lykkelig og skaffede hende og Hald en hudal ukjendt, rig Tilværelse – og derpaa Sorgens Tid. Efter Grosserer Sanders Død fik Hald strax en meget stor

Sum udbetalt, og saasart det med Anstand kunde skee, begyndte han at leve paa en stor Fod. Da blev det værre for Camilla; hun havde faaet mere Kummer eller Uro og mindre at sysselsætte sig med paa sund Maade; thi nu var hun stor Dame. Hendes Skjæbne tvang hende til at anstille en særegen Sammenligning. Hun ansaa sin Fader, især som hun til Slutningen havde kjendt ham, for et større, renere, ganske anderledes forsøgt og luttret Gemyt end Hald, endskjøndt hun vidste, at Verden vilde dømme det Modsatte – dog, det var et Dyb, som hun skyede at see ned i. Hun trængte til Noget at udfylde sig med, beskæftige sine Tanker, hige efter, og glemme, hvad der i hendes Sind var hende til Besvær. Da hun levede saa meget mellem politiske Samtaler, vaagnede en Slags Ærgjerrighed hos hende. Det var ikke den Slags Ærgjerrighed, som opstaaer naturlig i en Kvinde, der er født i en høj Stilling og oier Muligheden af at komme til at herske. Hendes Ærgjerrighed var en borgerlig, men poetisk Sjæls Tørst efter det store og mægtige Liv, efter at boie sig i Beundring og fryde sig ved Mænds lysende Bedrifter, og al praktisk Ærgjerrighed, store Dammers activ politiske Rolle, var og blev kun en mat, prosaisk Oversættelse heraf. Desuden var Hald ikke ærgjerrig; han vilde nok naae høit; men et usædvanligt Spring, et dristigt Greb laa udenfor hans Tanker; at avancere til det øverste Trin paa Embedsstigen og blive Conferensraad, at stige ifølge de anerkjendte, gamle Vedtægter, var den eneste Ærgjerrighed, hvoraf han var opfyldt, medens han hver Dag arbeidede og passede sin Dont. Om ogsaa hun havde været en Lady Macbeth og energisk kastet sig ud i det Onde, kunde hun ikke have faaet ham til at blive en Macbeth. De øvrige Mænd af Partiet, hun kom i Berørelse med, vare i Grunden heller ikke ærgjerrige, idetmindste ikke i stor Stil. En Theolog kunde drømme om at blive Biskop, en Jurist om at blive Stiftamtmand o. s. v.; men en egenlig ildfuld Energi viste sig ingensteds, Alle vare en jevn borgerlig Blanding af forskjellige personlige Attraer og virkelig Interesse for det Almindelige, og Ingen troede aldeles fuldstændig og tilforladelig paa, at den store Forandring vilde komme, Ingen satte sin hele Personlighed ind paa dette Terningkast; men Alle indrettede sig hyggelig for Øieblikket. Det piinte hende, endnu bestandig og daglig at høre tale om den samme Forandring, Omstyrning, Indførelse af Nyt og Bedre, medens Ingen foretog sig

noget Dristigt, udsatte sig for en alvorlig Fare eller ventede Hjælp af Andet end af udenlandske Forhold, af en gunstig Vind, der skulde komme og blæse det Bestaaende overende. »Naar Ludvig Philip døers, var det stadige Omkvæd. Hun havde en Huusjomfru, der havde tjent hos hendes Fader og var forlovet; Hald vilde bekoste hendes Bryllup; men det blev flere Gange udsat og dog hyppig omtalt. Naar skal det store Slag da staae? spurgte Dalberg engang, da der var Tale om Jomfruens Fortræffelighed og Troskab. Naar Ludvig Philip døer, svarede Camilla med et Smil, som Dalberg kun halvt forstod.

Hun læste meget; undertiden syntes det hende rigtignok, at Livet paa denne Maade blev hentorret; men atter syntes det hende igjen, naar hun mødte noget Skjönt, Livsfrisk, Troende, at netop bag denne Verden af Blade laa et tilkommende nyt Liv, et Haab, ligesom i Skoven de grønne Spirer bryde sig Vei gennem forrige Aars Lovfald. Og desuden havde hun en Slags Tilfredsstillelse i Selskabslivet. Vel havde hun snart tabt sine Illusioner; men ofte naar hun steg i Vognen, var det dog endnu for hende, som om hun skulde møde noget Nyt, og i alt Fald kom hun da med frisk Længsel tilbage til sine Bøger. Hald kom i det Hele til at virke saa gavnlig paa hende, som det efter Omstændighederne var muligt. Han kunde ikke ret tale med hende; han anede i hendes Sjæl et Dyb, en Brønd, som det var bedst at faae tilkastet, og undgik derfor alle Samtaler, der kunde føre for dybt. Han vilde glæde sin Kone, adspredde hende, lade hende nyde det virkelige Liv og lidt efter lidt glemme »visse romantiske Ideer, som alle unge Koner have«. Han talte til hende om Verden, om Selskaber – eller talte slet ikke, førte hende med, lod hende være Gjenstand for Verdens Blik, fik hende behændig gjort til Directrice i et Velgjørenhedsskab, fik ogsaa ledet hendes naturlige Tilbøielighed til at gaee i Kirke; han følte sig saa tryk og stærk ved den Tanke, at Vorherre saaledes blev Opsynsmand over hans Huus.

En utrættelig og paalidelig Medhjælp havde Hald i Milner.

Han var naturligviis vedbleven at høre til deres nærmeste Omgangskreds. Hvorledes kunde der indtræde et Brud med et Memmeske, som Begge havde kjendt inden deres Giftermaal, hvem man saae overalt, og som var vel seet overalt? Desuden havde han jo